

Nota Universiteitsraad

UR nummer UR 13.060	Corsanummer 13.30234
-------------------------------	--------------------------------

Aan : Universiteitsraad
Van : College van Bestuur
Opsteller : Mirjam Bok / Anton van den Hoeven
Onderwerp : Richtlijn onderwijs
Status : ter instemming
Behandeling in : commissie O&O d.d. 10 juni 2013

Kern van de inhoud

Het project BaMa 3.0 leidt o.a. tot een herziene Richtlijn Onderwijs. Daarnaast volgt een aantal wijzigingen in de Richtlijn uit ontwikkelingen in het onderwijs sinds de vorige versie van 2006. Het college van bestuur legt de voorgestelde wijzigingen graag voor aan de Universiteitsraad. De herziene richtlijn wordt dan op 1 september 2014 van kracht.

Verzoek aan de universiteitsraad

Het College van Bestuur verzoekt de Universiteitsraad in te stemmen met de herziene richtlijn onderwijs.

Datum :
Directeur: drs. L.A van de Zande
Paraaf :

Datum :
Plv. Voorzitter CvB : prof.dr. G.J. van der Zwaan
Paraaf :

Richtlijn Onderwijs

In 2002 is bij de vormgeving van de bachelor- en masteropleidingen aan de universiteit een integrale, universiteitsbrede visie op onderwijs geformuleerd. Het college van bestuur heeft deze in 2006 geëvalueerd en vastgelegd in de 'Richtlijn Onderwijs'. In het Strategisch Plan van de Universiteit Utrecht wordt de onderwijsvisie op specifieke onderdelen nader uitgewerkt, met als hoofddoel het verder verbeteren van het studiesucces. Alle opleidingen en programma's worden in een proces van interne certificering getoetst aan de Richtlijn Onderwijs. Certificering is een voorwaarde voor opname in het Universitair Register van Opleidingen.

Het project BaMa 3.0 leidt nu ook tot aanpassingen in de Richtlijn onderwijs uit 2006. Daarnaast vloeit een aantal wijzigingen voort uit het Strategisch Plan 2012-2016, ontwikkelingen op het gebied van het onderwijs sinds de vorige versie uit 2006 en de follow up instellingstoets.

De wijzigingen hebben de instemming van de decanen, vice-decanen onderwijs en onderwijsdirecteuren. Het college van bestuur bespreekt de herziene Richtlijn onderwijs nu graag met de Universiteitsraad. Hierna kan de Richtlijn definitief worden vastgesteld en wordt deze per 1 september 2014 van kracht. Indien van toepassing worden de wijzigingen tevens in de model Onderwijs- en Examenregelingen 2014-2015 doorgevoerd, die in november 2013 met de Universiteitsraad zal worden besproken.

Wijzigingen in de Richtlijn Onderwijs

Hieronder worden alle wijzigingen opgesomd met een toelichting.

BaMa 3.0

- art. A.2: het collegejaar begint niet later dan op 2 september (deelproject Jaarrooster)
Toelichting: de regel was: het collegejaar start op de eerste maandag van september. Daardoor verliezen we soms bij een ongunstige kalender in periode 1, die toch al krap is, een hele onderwijsweek. Met de gezelligheidsverenigingen is afgesproken dat we niet voor 1 september met het onderwijs starten. De nieuwe regel houdt in dat het collegejaar uiterlijk start op 2 september (d.w.z. niet per se op een maandag). Er is gekozen voor 2 september, omdat op 1 september Orientation Day plaatsvindt voor internationale studenten. Het is aan de faculteiten of ze vervolgens de eerste onderwijsweek vrij roosteren voor ouderejaars studenten, zodat ze deze studenten kunnen inzetten als mentor in de inductieweek voor eerstejaars.
- art. B.1.7: faculteiten bieden exchange-studenten in periode 2 de gelegenheid om tenminste een aantal aangewezen cursussen vóór de onderwijsvrije periode rond kerst af te ronden (jaarrooster)
Toelichting: dit is al jaren een knelpunt in het huidige jaarrooster: internationale studenten willen voor de kerst naar huis, terwijl blok 2 over de kerst heen loopt t/m eind januari.
- art. B.3.1: een verplicht matchingstraject voor alle aanstaande studenten (deelproject Matching & begeleiding)
- art. B.3.3: tutoraat: in de Toelichting op de richtlijn zijn de taken van de tutor nader omschreven (deelproject Matching & begeleiding).
- Art. B.3.4: voor het vaststellen van het bindend studieadvies (BSA) tellen alle behaalde studiepunten in het eerste jaar mee (deelproject Verbreding/flexibilisering eerste jaar).
- art. B.4: honoursprogramma's bij alle bacheloropleidingen (deelproject Honoursprogramma's).

Follow up instellingstoets

- art. A.1-5: taken en bevoegdheden van de decaan t.a.v. (de kwaliteit van) het onderwijs zijn opgenomen onder A
Toelichting: in de eerste versie van de Richtlijn onderwijs 2002 was een artikel opgenomen waarin verplichtingen van decaan en docent waren beschreven. Dit artikel is in de herziene versie van 2006 geschrapt, maar dit werd toch als een gemis ervaren.
- art. B.1.3.e: de verplichting voor een afsluitend werkstuk of thesis als onderdeel van elke bacheloropleiding is opgenomen:
"een thesis, met een omvang van ten minste 7,5 studiepunten, waarbij de student de

mogelijkheid heeft een afrondend werkstuk te maken als proeve van bekwaamheid waarin vereiste kennis, vaardigheden en attitudes samenkomen. De thesis is niet verplicht als de opleiding door middel van een (afstudeer)portfolio of de gebundelde verzameling van eindproducten/toetsen van de (doorlopende) leerlijnen aantoont dat het geheel van beoogde eindkwalificaties van de bachelor is gerealiseerd."

Toelichting: hier zijn verschillende redenen voor: studenten dienen reeds in de bachelorfase vertrouwd te worden gemaakt met de onderzoeksvaardigheden van het vakgebied, daarmee onderscheidt een academische opleiding zich van een HBO-opleiding. Een afsluitend werkstuk markeert het feit dat de bachelor een zelfstandige opleiding is. Daarnaast is gebleken dat visitatiecommissies de bachelorthesis beschouwen als de "meesterproef" van de bacheloropleiding: hiermee laat de student zien dat hij het bachelorniveau van academische vorming heeft behaald. De opleiding kan ook kiezen voor een alternatief waaruit blijkt dat aan beoogde eindkwalificaties is voldaan (voor opleidingen die geen thesis in de bachelor programmeren). Indien het afrondend werkstuk in meertallen wordt geschreven, dient ieders bijdrage expliciet gemaakt te worden zodat altijd een individuele beoordeling plaatsvindt.
art. B.2.4. en C.2.3: Een thesis wordt altijd beoordeeld door tenminste twee docenten (de begeleider en een tweede beoordelaar).

Strategisch Plan, Wetgeving Kwaliteit in verscheidenheid en overige ontwikkelingen sinds 2006

- art. B.2.c: het aantal contacturen in elke bachelor is minimaal 12 en maximaal 18 uur per week.

Toelichting: in de eerste versie van de Richtlijn Onderwijs 2002 was opgenomen dat studenten tenminste 12 contacturen per week hadden. In de herziene richtlijn van 2006 is dit geschrapt om meer recht te doen aan verschillen tussen opleidingen en is het accent gelegd op het aantal uur dat een student per week aan zijn studie besteedt: tenminste 17,5 uur. Als gevolg van de prestatieafspraken wordt een minimum van 12 en een maximum van 18 contacturen per week vastgelegd.

- art. B.2.3. Een student heeft recht op een aanvullende of vervangende toets bij een onvoldoende eindbeoordeling van tenminste een (afgeronde) vijf. De optie om een vier te hanteren wordt geschrapt;

Toelichting: Uitgangspunt bij de toetsing is dat de eindbeoordeling niet uitsluitend afhankelijk is van een eindtentamen, maar dat een student gedurende een cursus een resultaat opbouwt en bovendien uiterlijk halverwege een cursus door de docent van zijn vorderingen op de hoogte wordt gesteld. Wanneer een student op dat moment nog onvoldoende heeft gepresteerd zal hij of zij zich harder moeten inspannen om de cursus toch met een voldoende af te ronden. Wanneer aan het einde van de cursus blijkt dat de student net geen voldoende heeft gehaald, maar wel in staat wordt geacht te laten zien dat hij of zij de stof voldoende beheerst d.m.v. een aanvullende of reparatietoets, komt hij of zij daarvoor in aanmerking. Momenteel wordt de regeling t.a.v. de aanvullende toets binnen de UU op verschillende manieren toegepast: sommige faculteiten hanteren een vier als ondergrens, anderen een vijf. Het college van bestuur en de decanen vinden dit niet wenselijk en willen de toepassing van de regeling graag gelijktrekken en wel naar het hanteren van een vijf als ondergrens: dit komt meer overeen met geest van de regeling, waar immers over "net geen voldoende" wordt gesproken. Uit pilots is bovendien gebleken dat het hanteren van een ondergrens van een vijf tot resultaat had dat meer studenten meteen bij de eerste gelegenheid van een toets een voldoende halen. Bovendien zorgt het voor minder aanvullende toetsen en daardoor voor minder nakijkwerk voor docenten. In de uitvoering van de regeling zal het college van bestuur toestaan dat resultaten vanaf 4,50 worden afgerond tot een 5, zodat alle resultaten tussen 4,50 en 5,49 recht geven op een aanvullende of vervangende toets. Een eindbeoordeling van 4,50 of lager geeft aan dat de student de stof onvoldoende beheerst en dient hij of zij de cursus op een later moment opnieuw te volgen.

- art. B.3.4. Het bindend studieadvies wordt formeel opgenomen in de richtlijn;
Toelichting: in de vorige versie van de Richtlijn onderwijs uit 2006 was het BSA nog niet universiteitsbreed ingevoerd.

- art. B.3.6. De verplichting voor het bijhouden van een portfolio in de bachelorfase wordt facultatief;

Richtlijn Onderwijs Universiteit Utrecht

| Definitieve versie- C O N C E P T versie 30 mei 2013

Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek

Artikel 9.5

Het college van bestuur kan richtlijnen vaststellen met het oog op de organisatie en coördinatie van de uitoefening van de in de artikelen 9.14, derde lid, en 9.15, eerste lid, bedoelde bevoegdheden.

Artikel 9.15

De decaan is, onverminderd artikel 9.5, voorts belast met:

- a. het vaststellen van de onderwijs- en examenregeling, bedoeld in artikel 7.13, alsmede de regelmatige beoordeling daarvan, [...]*
- d. het houden van toezicht op de uitvoering van de onderwijs- en examenregeling en op het jaarlijks onderzoekprogramma, alsmede het uitbrengen van regelmatig verslag hieromtrent aan het college van bestuur, [...].*

A. Algemeen

1. Onderwijsaanbod

- Faculteiten verzorgen uitsluitend bacheloropleidingen en majors, masteropleidingen en masterprogramma's die zijn goedgekeurd door het college van bestuur en opgenomen in het Universitair Register van Opleidingen (URO). Om het onderwijsconcept van de richtlijn onderwijs en de kwaliteit te borgen, legt de decaan plannen voor nieuwe bachelor- en masterprogramma's en voorstellen voor wijzigingen in het bestaande opleidingsaanbod ter certificering voor aan het college van bestuur.
- Cursussen van de faculteit die deel uit kunnen maken van een opleiding van de universiteit worden opgenomen in de *Universitaire Onderwijscatalogus*.
- Een faculteit kan samen met een andere instelling(en) een opleiding of programma verzorgen. Om een diploma van de Universiteit Utrecht af te kunnen geven bedraagt de effectieve bijdrage van de faculteit aan een dergelijke opleiding of programma ten minste de helft van het onderwijsprogramma.

2. Uniform onderwijschassis

- Al het onderwijs is geroosterd volgens de universitaire jaarkalender, periode-indeling en timeslotmodel; het collegejaar start niet later dan op 2 september.
- De inschrijving voor cursussen en opleidingen vindt plaats in de door het college van bestuur bepaalde periodes.

3. Docenten

- De decaan draagt er zorg voor dat het onderwijs wordt gegeven door gekwalificeerde docenten, die in staat worden gesteld hun onderwijs te verbeteren en te innoveren, waarbij ~~U~~universitair docenten beschikken tenminste over de basiskwalificatie onderwijs; universitair hoofddocenten met een substantiële onderwijstaak en hoogleraren beschikken over de seniorkwalificatie onderwijs.
- Hoogleraren zijn zichtbaar in alle fasen van het onderwijs, dus ook in het eerste bachelorjaar.
- De decaan draagt er zorg voor dat docenten deskundig zijn op het gebied van toetsen (maken, afnemen, beoordelen) via de basis- en seniorkwalificaties onderwijs en gerichte professionalisering.

4. Kwaliteitszorg

De decaan zorgt ervoor dat er een systeem van interne kwaliteitszorg is dat aan de volgende minimumvoorwaarden voldoet:

- de kwaliteitszorg in opleidingen is cyclisch (plan – do – check - act)
 - de interne kwaliteitszorg sluit aan bij externe kwaliteitszorg
 - de interne kwaliteitszorg is zowel gericht op cursus- als op curriculumniveau
 - bij de kwaliteitszorg worden studenten, docenten, alumni en het werkveld periodiek betrokken.
 - de resultaten van de kwaliteitszorg zijn openbaar voor alle betrokkenen.
 - de verantwoordelijkheden rond de kwaliteitszorg zijn helder belegd en vastgelegd.
- Daarbij zorgt de decaan dat:
- de kwaliteitszorg goed functioneert
 - de kwaliteitsborging van het onderwijs en de examinering is ingebed in het interne kwaliteitszorgsysteem
 - overleg en informatie-uitwisseling zodanig is geregeld dat de onderscheiden verantwoordelijkheden waargemaakt kunnen worden.
- De decaan zorgt dat examencommissies voldoende tijd en deskundigheid hebben om hun taken uit te voeren als toezichthouder op:
 - de kwaliteit van tentaminering en examinering
 - het niveau van de afgestudeerden (beschikt de student over kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad).

Als de kwaliteit van tentamens of examens onvoldoende geborgd blijkt, draagt de decaan er zorg voor dat er acties worden ondernomen om dit op te lossen.

5. De decaan zorgt voor dat onderwijsdirecteuren/ programmaleiders voldoende zijn toegerust om hun verantwoordelijkheid voor de kwaliteitszorg van het onderwijs te kunnen nemen.

B. De bachelorfase

1. Onderwijsprogramma

1. In de bachelorfase worden activerende onderwijsvormen gebruikt en is het onderwijs zoveel mogelijk kleinschalig van opzet.
2. De vormgeving en uitvoering van een cursus in de bachelorfase voldoet aan de volgende uitgangspunten:
 - a. cursussen zijn ingedeeld in drie niveaus: inleidend (1), verdiepend (2) en gevorderd (3);
 - b. de toetsing van de student is afgerond bij het einde van de cursus;
 - c. cursussen zijn zo ingericht dat de actieve participatie van studenten bevordert wordt en dat studenten ten minste 17,5 uur per week per cursus besteden (contacturen en zelfstudie) om aan zodat zij aan de eindtermen van de cursus ervan te kunnen voldoen. In het eerste bachelorjaar van iedere opleiding, is het aangeboden aantal contacturen minimaal 12 uur en maximaal 18 uur per week; in de hogere bachelorjaren, gemiddeld over de gehele universiteit, minimaal 12 uur per week.
3. Een bacheloropleiding bevat minimaal de volgende programmaonderdelen:
 - a. een major van minimaal 90 en maximaal 135 studiepunten, waarvan maximaal 75 studiepunten verplichte majorgebonden cursussen en voor het overige majorgebonden keuzecursussen;
 - b. een profileringsruimte van ten minste 45 studiepunten waarin de student een keuze kan maken uit het totale universitaire cursusaanbod, inclusief de majorgebonden keuzecursussen en het minoraanbod, zoals opgenomen in de Universitaire Onderwijscatalogus
 - c. tenminste 45 studiepunten aan cursussen binnen de major en profileringsruimte op niveau 3
 - d. tenminste 15 studiepunten aan cursussen binnen de profileringsruimte op niveau 2
 - e. de mogelijkheid voor de student om binnen de major of profileringsruimte zelfstandig een afrondend werkstuk, thesis, te maken met een omvang van ten minste 7,5 studiepunten. een thesis, met een omvang van ten minste 7,5 studiepunten, waarbij de student de mogelijkheid heeft een afrondend werkstuk te maken als proeve van bekwaamheid waarin vereiste kennis, vaardigheden en attitudes samenkomen. De thesis is niet verplicht als de opleiding door middel van een (afstudeer)portfolio of de gebundelde verzameling van eindproducten/toetsen van de (doorlopende) leerlijnen aantoont dat het geheel van beoogde eindkwalificaties van de bachelor is gerealiseerd.
4. De major is beschreven door een set van cursussen en keuzeregels.
5. De major bevat cursussen waarin de context van de discipline aan de orde komt.
- 4.6. Studenten worden vanaf het eerste bachelorjaar vertrouwd gemaakt met theorie en praktijk van wetenschappelijk onderzoek.
- 5.7. Studenten worden tijdens alle cursussen op academische vorming getoetst. Onder academische vorming wordt verstaan het ontwikkelen van competenties (kennis, vaardigheden en attitudes) ten aanzien van:
 - a. academisch denken, handelen en communiceren;
 - b. hanteren van relevant wetenschappelijk instrumentarium;
 - c. (wetenschappelijk) communiceren in de eigen taal;
 - d. hanteren van specifieke kennis van een vakgebied in een bredere wetenschappelijke, wetenschapsfilosofische, en maatschappelijk/culturele context;
 - d.e. gedragsnormen die gelden tijdens de studie en binnen de wetenschap.

7. Faculteiten bieden buitenlandse studenten in periode 2 de gelegenheid om een aantal aangewezen cursussen voor de onderwijsvrije periode rond kerst af te ronden.

2. Toetsing en beoordeling in cursussen

1. De resultaten worden binnen tien werkdagen na het afnemen van een toets bekend gemaakt.
2. Iedere cursus bevat meerdere toetsmomenten, ~~uiterlijk halverwege de cursusduur~~, een moment waarop de docent de vorderingen van de student evalueert en aan hem of haar kenbaar maakt.
3. Indien de student voldaan heeft aan de in de cursusbeschrijving beschreven inspanningen wordt hij, uitsluitend bij een onvoldoende eindbeoordeling van een vier of een vijf, éénmaal in de gelegenheid gesteld om op een door de docent te bepalen wijze, alsnog een voldoende te halen.
- ~~3-4~~ Een thesis wordt altijd beoordeeld door tenminste twee docenten (de begeleider en een tweede beoordelaar).
- ~~4-5~~ Maatregelen die getroffen worden bij fraude en plagiaat worden conform de modelbepaling van het college van bestuur opgenomen in de onderwijs- en examenregeling.

3. Studieloopbaanbegeleiding

Studieloopbaanbegeleiding bestaat ten minste uit de volgende onderdelen:

1. Een verplicht matchingstraject voor aanstaande studenten voorafgaand aan inschrijving voor een bacheloropleiding¹ met als doel studenten te begeleiden bij de keuze voor een opleiding die past bij hun ambitie, verwachtingen en mogelijkheden;
- ~~1-2~~ De introductie van eerstejaarsstudenten in de eerste week van het eerste semester; de introductie heeft tot doel de studenten welkom te heten, kennis te laten maken met docenten, wegwijs te maken in en te informeren over de studie;
- ~~2-3~~ Toewijzing van een tutor aan alle bachelorstudenten die hen gedurende het eerste semester in de studie introduceert, en voor hen beschikbaar is voor begeleiding in de verdere studie en bij het maken van keuzes gedurende de bachelorfase;
- ~~3-4~~ Een dringend advies na het eerste semester en een bindend advies na het tweede semester van het eerste jaar op basis van alle behaalde studiepunten in het eerste jaar over het al dan niet voortzetten van de studie;
- ~~4-5~~ Advies bij het vinden van het juiste vervolg na het bachelordiploma;
- ~~5-~~ Het bijhouden van een portfolio kan als instrument bij de studieloopbaanbegeleiding worden ingezet door iedere student.

4. Honoursprogramma's

Voor elke bachelor is een honoursprogramma ingericht, waarvoor selectie voor de poort plaatsvindt, met een mogelijkheid tot zij-instroom in het eerste bachelorjaar.

1. Een honoursprogramma voldoet minimaal aan de volgende voorwaarden:
 - a. Het honoursprogramma omvat ten minste zes onderdelen van 7,5 studiepunten, waarvan minimaal 7,5 studiepunten voor een honoursthesis;
 - b. maximaal 15 studiepunten daarvan zijn extracurriculair;
 - c. Het honoursprogramma bevat zowel verdiepende (binnen de major) als verbredende elementen (in de profileringsruimte);
 - d. Studenten nemen actief deel aan extracurriculaire activiteiten binnen de honourscommunity;
 - e. Studenten doen in het kader van hun honoursprogramma internationale ervaring op.
2. In de Onderwijs- en examenregeling worden de volgende regels opgenomen t.a.v. het honoursprogramma:
 - a. Selectiecriteria;
 - b. Selectiemoment;
 - c. criteria verwijdering;
 - d. wie beslist.

¹ Met uitzondering van selectieve opleidingen en opleidingen met een numerus fixus.

C. De masterfase

1. Onderwijsprogramma

1. Het onderwijs in de masterfase wordt aangeboden in de vorm van masterprogramma's.
2. Een masterprogramma wordt inhoudelijk gedragen door meerdere leerstoelen.
3. Ieder masterprogramma wordt gecoördineerd door een programmaleider.
4. Een masterprogramma bevat minimaal de volgende onderdelen:
 - a. theoretisch en inhoudelijk verdiepende cursussen
 - b. een zelfstandige onderzoeksopdracht en/of onderzoekstage, die wordt beoordeeld met inachtneming van een oordeel van een of meer deskundigen die niet verantwoordelijk zijn voor de begeleiding van de student.
5. Een masterprogramma heeft ten minste twee startmomenten per jaar, samenvallend met de start van een semester. In uitzonderlijke gevallen, maar niet betreffende de onderzoeksmasters, en onder goedkeuring van het college van bestuur heeft een masterprogramma één startmoment.

2. Toetsing en beoordeling in cursussen

1. De resultaten worden binnen tien werkdagen na het afnemen van een toets bekend gemaakt.
2. Indien de student voldaan heeft aan in de cursusbeschrijving beschreven inspanningen wordt hij, uitsluitend bij een onvoldoende eindbeoordeling van ~~een vier of een vijf~~, éénmaal in de gelegenheid gesteld om op een door de docent te bepalen wijze, alsnog een voldoende te halen.
- ~~2.3.~~ Een thesis wordt altijd beoordeeld door tenminste twee docenten (de begeleider en een tweede beoordelaar).
- ~~3.4.~~ Maatregelen die getroffen worden bij ~~fraude~~ fraude en plagiaat worden conform de modelbepaling van het college van bestuur opgenomen in de onderwijs- en examenregeling.

3. Algemene ingangseis ~~regulier~~ masterprogramma

1. ~~Ingangseisen worden geformuleerd in termen van kennis en competenties. Voor directe toelating tot een masterprogramma is ten minste kennis, inzicht en vaardigheden op het niveau van een universitair of een vergelijkbaar bachelordiploma vereist. Als nadere specificatie van deze algemene ingangseis, kan kennis, inzicht en vaardigheden op het niveau van een major van ten hoogste 135 studiepunten van de Universiteit Utrecht, dan wel een bacheloropleiding van de Universiteit Utrecht met vergelijkbare inhoud worden geëist.~~
2. ~~Selectie van studenten geschiedt op basis van een oordeel over de volgende kerncompetenties van belangstellenden:~~
 - a) ~~motivatie en talent;~~
 - b) ~~niveau van de relevante kennis en van de beheersing van methoden & technieken uit het betreffende vakgebied;~~
 - c) ~~algemeen academisch denk- en werkniveau;~~
 - d) ~~beheersing van de in het programma gehanteerde taal of talen.~~

- ~~1.3.~~ Degenen die niet aan de ingangseisen onder C.3.1. voldoen kunnen hieraan voldoen door een op het masterprogramma toegesneden pre-mastertraject van de Universiteit Utrecht met goed gevolg af te sluiten. Een ~~pre-mastertraject aan de Universiteit Utrecht heeft een maximale omvang van 60 studiepunten.~~

4. Algemene ingangseis ~~selectieve~~ masterprogramma's

~~In aanvulling op de ingangseisen voor de reguliere masterprogramma's geschiedt de nadere selectie van studenten voor een selectief masterprogramma op basis van een oordeel over de volgende kerncompetenties van belangstellenden:~~

- ~~a) motivatie en talent;~~

- ~~b) niveau van de relevante kennis en van de beheersing van methoden & technieken uit het betreffende vakgebied;~~
- ~~c) algemeen academisch denk- en werkniveau;~~
- ~~d) beheersing van de in het programma gehanteerde taal of talen.~~

5. Toelatingsprocedure

1. Voor ieder masterprogramma is er een toelatingsprocedure waarin
 - a) belangstellenden de gelegenheid hebben om zich een oordeel te vormen over hun keuze voor het masterprogramma en zich te oriënteren op de vervolgmogelijkheden daarna;
 - b) de toelatingscommissie zich een oordeel kan vormen over de geschiktheid van de belangstellende om met voldoende inspanning binnen de daarvoor gestelde tijd de einkwalificaties van het masterprogramma te kunnen halen.
2. De toelatingscommissie verstrekt namens de decaan op verzoek van de belangstellende een toelatingsbewijs aan degene die voldoet aan de ingangseisen voor het masterprogramma.

D. Invoeringsbepaling

De Richtlijn Onderwijs is vastgesteld op ~~24 april 2006~~ 24 juni 2013 en treedt in werking met ingang van 1 september ~~2006~~ 2014. De Richtlijn Onderwijs vervangt de Richtlijn ~~bachelor-~~ masterOnderwijs uit 2006.

Toelichting

Richtlijn Onderwijs Universiteit Utrecht

Met het oog op de uitwerking van het Utrechtse onderwijsconcept heeft het college van bestuur de Richtlijn Onderwijs vastgesteld. Onderwerpen die al zijn opgenomen in de wet of in andere op de universiteit van toepassing zijnde regels (zoals het accreditiekader van de NVAO met betrekking tot de interne kwaliteitszorg), worden niet herhaald in de richtlijn, zodat voorkomen wordt dat dezelfde begrippen in verschillende regelingen anders geïnterpreteerd worden. Afwijkingen van de richtlijn zijn uitsluitend in zeer specifieke situaties mogelijk na overleg met het college van bestuur.

De decaan is integraal en autonoom bevoegd ten opzichte van de organisatie van het onderwijs en onderzoek binnen zijn faculteit, binnen de kaders die de wet (WHW) en het college van bestuur geven. De WHW bepaalt de kwaliteitseisen (via toetsing door de NVAO aan het toetsingskader voor accreditatie) van het onderwijs. Voorts worden er wettelijke eisen gesteld aan het onderwijs:

- organisatie in opleidingen
- onderwijs- en examenregeling voor iedere opleiding of groep van opleidingen met examencommissies als inhoudelijk beoordelende instantie
- opleidingsstatuut waarin naast de onderwijs- en examenregeling de rechten en plichten van studenten zijn vastgelegd
- medezeggenschap ten aanzien van het faculteitsreglement, (het niet onderwijsinhoudelijke deel) van het OER en studentenstatuut door de faculteitsraad; medezeggenschap ten aanzien van de inhoud van het onderwijs door de paritair samengestelde opleidingscommissies.

Onderwijs aan de Universiteit Utrecht

De Universiteit Utrecht geeft in haar onderwijs universiteitsbreed vorm aan de twee, deels onderscheiden, doelstellingen van wetenschappelijk onderwijs: academische vorming binnen een discipline enerzijds en gespecialiseerde academische beroepsvoorbereiding anderzijds. In de bachelorfase ligt het accent op academische vorming. Studenten verdiepen zich in een wetenschapsgebied; de focus in de bacheloropleidingen ligt op de daarbij passende

wetenschappelijke denk- en werkwijze, inclusief de gedragsnormen die gelden tijdens de studie en binnen de wetenschap.

In een academische omgeving zijn onderwijs en onderzoek onlosmakelijk met elkaar verbonden en daarom worden studenten vanzelfsprekend vanaf het eerste bachelorjaar vertrouwd gemaakt met theorie en praktijk van (actueel) wetenschappelijk onderzoek. De masterfase die hierop volgt, is gericht op specialisatie, hetzij in de richting van het wetenschappelijk onderzoek, hetzij in de richting van beroepsuitoefening op academisch niveau.

De beide onderwijsfasen kenmerken zich kortweg door de volgende karakteristieken en doelstellingen:

Bachelorfase, leidend tot het bachelordiploma

- Academische vorming en brede oriëntatie (profielingsruimte)
- Verdiepen in een specifieke (disciplinaire) interesse (major)
- Voorbereiding van de keuze voor een verdere (studie)loopbaan

Masterfase, leidend tot het masterdiploma

- Specialisatie
- Voorbereiding voor verdere scholing in de wetenschapsbeoefening of beroepsuitoefening op academisch niveau

Goed onderwijs is activerend, persoonlijk en waar nodig kleinschalig, zodat studenten het beste uit zichzelf willen halen. Belangrijk ingrediënt daarbij zijn authentieke taken, waardoor studenten leren werken met kennis, inzicht, en (academische) vaardigheden. Goed onderwijs biedt tussentijdse feedback, zodat studenten op koers worden gehouden zodat ze in staat zijn om het beste uit zichzelf te halen. Goed onderwijs is coherent: leerdoelen, toetsing, opdrachten, feedback en werkvormen zijn consistent op het niveau van de cursus en sluiten aan bij het gevraagde beginniveau van de student, en de doelen en langere leerlijnen door het curriculum. Goed onderwijs vindt plaats met wederzijdse betrokkenheid: studenten en docenten staan niet tegenover elkaar, maar werken samen aan hetzelfde doel; er is sprake van een academische learning community.

Goede docenten

Goed onderwijs wordt gegeven door hoog gekwalificeerde docenten, die in staat worden gesteld hun onderwijs te verbeteren en te innoveren. Onderwijskwalificaties spelen een belangrijke rol in de wetenschappelijke loopbaan. De basiskwalificatie onderwijs is vereist om een vast dienstverband te krijgen; het garandeert de kwaliteit van de universitair docent. Universitair hoofddocenten met een substantiële onderwijstaak en hoogleraren moeten ook aan de eisen van de seniorkwalificatie onderwijs voldoen. De eisen die aan de basis- en seniorkwalificatie onderwijs worden gesteld zijn universiteitsbreed vastgelegd. Faculteiten leggen eigen, domeinspecifieke accenten binnen deze universitaire kaders.

De bachelorfase

In de bachelorfase staan academische vorming en brede oriëntatie centraal. Studenten verdiepen zich in een wetenschapsgebied en bereiden zich voor op de keuze voor een verdere (studie)loopbaan. De bachelorfase is vraaggestuurd: naast een uniform verplicht gedeelte stellen studenten hun onderwijsprogramma deels zelf samen binnen de door de opleiding gestelde regels. Een kwart van de bacheloropleiding bestaat uit een profileringsruimte die door studenten kan worden gevuld op basis van hun interesses en ambities. Een student kan daarbinnen kiezen voor verbreding, maar ook voor verdieping op het terrein van de major. Studenten worden gestimuleerd om onderwijs in het buitenland te volgen. Op deze wijze wordt recht gedaan aan de verscheidenheid aan studenten en aan het feit dat de ontwikkeling om te komen tot een loopbaankeuze niet bij elke student op dezelfde wijze verloopt.

Ter afsluiting van de bachelorfase maken studenten een afrondend werkstuk of thesis waaruit blijkt dat zij het beoogde niveau van academische vaardigheden, waaronder het opzetten, uitvoeren van en rapporteren over onderzoek volgens de methoden van het vakgebied, hebben bereikt zoals in de eindtermen van de opleiding beschreven. Indien het afrondend werkstuk in meertallen wordt geschreven, dient ieders bijdrage expliciet gemaakt te worden en dient elke student op grond daarvan een individuele beoordeling te krijgen.

De eindtermen van de bacheloropleiding zijn zo geformuleerd dat wel het niveau wordt beschreven, maar de inhoud niet uniform vastligt.

Een belangrijk sleutelwoord in het onderwijs is *commitment*. Opleidingen bieden activerend en zoveel mogelijk persoonlijk en kleinschalig onderwijs aan. Daarbij wordt een beroep gedaan op de betrokkenheid van studenten bij hun onderwijs: als ze zich voor een cursus inschrijven, wordt van hen verwacht dat ze de inspanningsverplichtingen nakomen en dat ze voldoende presteren.

Algemene herkansingen behoren niet meer tot de praktijk. In het eerste jaar worden studenten in het kader van een bindend studieadvies tijdig geïnformeerd over hun studieperspectief, en bij negatieve resultaten geconfronteerd met consequenties. De universiteit streeft ernaar dat studenten het beste uit zichzelf weten te halen en biedt studenten die extra uitdaging zoeken honours-onderwijs, zoals honours-programma's of een honours-minor.

De flexibiliteit in de opleidingen en de keuzemogelijkheden in de profileringsruimte vragen om een goede onderwijsorganisatie. Daarom heeft elke cursus in de bachelorfase een standaardomvang van 7,5 studiepunten, is het onderwijsjaar ingedeeld in vier gelijke onderwijsperiodes van tien weken en wordt voor de cursussen een universiteitsbrede niveau-indeling gehanteerd. Een universiteitsbreed timeslotmodel en een uniforme inschrijfperiode voor cursussen moet de keuzevrijheid van studenten binnen en buiten de major faciliteren.

In de tweede plaats vraagt de flexibiliteit en keuzevrijheid voor studenten om een goede begeleiding. Elke student krijgt daarom aan het begin van het eerste jaar een tutor toegewezen die studenten in individuele en groepsbijeenkomsten begeleidt. ~~Om het proces van academische vorming te begeleiden is het portfolio geïntroduceerd. Studenten houden hierin bij aan welke aspecten van academische vorming ze tijdens het onderwijs hebben gewerkt en reflecteren op hun ontwikkeling en studievoortgang.~~

De masterfase

De masterfase is gericht op specialisatie en is, in tegenstelling tot de bachelorfase, meer expertisegestuurd; de nadruk ligt op voorbereiding op de arbeidsmarkt. Studenten hebben de mogelijkheid om in een groot aantal masterprogramma's in te stromen, afhankelijk van de manier waarop zij de major en profileringsruimte hebben ingevuld. De Universiteit Utrecht onderscheidt daarbij academische masters, educatieve masters ~~en~~, onderzoeksmasters ~~en~~ ~~prestige~~ masters.

Binnen masterprogramma's is substantiële aandacht voor het werkveld en alumni vervullen hierin een belangrijke rol. Onderzoeksmasters zijn gekoppeld aan de strategische thema's en/of aan focusgebieden van de Universiteit Utrecht. Een deel van de masterprogramma's, waaronder de onderzoeksmasters, heeft een selectief toelatingsbeleid. ~~Prestige masters zijn verbonden aan een onderzoeksgroep van internationale topkwaliteit en bieden kwalitatief hoogstaand onderwijs aan een selecte groep ambitieuze studenten uit binnen- en buitenland.~~

Het onderwijs in de masterfase wordt aangeboden in de vorm van programma's: samenhangende pakketten van cursorisch onderwijs en andere onderwijsactiviteiten.

Artikelsgewijze toelichting bij de richtlijn onderwijs

B.1. Onderwijsprogramma

In de Richtlijn staat de inzet van studenten centraal. In de WHW is geformuleerd dat studenten 40 uur per week moeten studeren. In de Richtlijn (B.1.2.c) is vastgelegd dat cursussen zo zijn ingericht dat actieve participatie van studenten wordt bevorderd en dat ze ten minste 17,5 uur per week aan een cursus besteden. Dat betekent dat een student tenminste 35 tot 40 uur per week

aan zijn of haar studie besteedt. In het eerste bachelorjaar van iedere opleiding, is het aangeboden aantal contacturen minimaal 12 uur en maximaal 18 uur per week; in de hogere bachelorjaren, gemiddeld over de gehele universiteit, minimaal 12 uur per week.

De Universiteit Utrecht vindt het belangrijk dat studenten ten behoeve van hun academische vorming ook tijd besteden aan extra-curriculaire activiteiten, en stimuleert dit.

In artikel B.1.1. is vastgelegd dat het onderwijs in de bachelorfase activerend is, en zoveel mogelijk kleinschalig. Het college hanteert het uitgangspunt dat het de verantwoordelijkheid van de docenten is om ervoor te zorgen dat studenten 35 tot 40 uur studeren. Voor opleidingscommissies is hier een evaluerende taak weggelegd.

Docenten hebben ruimte om gegeven de opzet en het doel van de cursus te zorgen voor een optimale mix aan werkvormen. De formulering biedt faculteiten de mogelijkheid om in voorkomende gevallen hoorcolleges te verzorgen. Wanneer een opleiding te veel hoorcolleges verzorgt, is het de taak van de opleidingscommissie of faculteitsraad, en in het uiterste geval het college van bestuur, om de decaan hierop aan te spreken.

De opzet van de bachelorfase, met een onderscheid tussen de major en de profileringsruimte, en de bijbehorende cursussen, is vastgelegd in de artikelen B.1.3 - B.1.6. Studenten kunnen voor de vulling van hun profileringsruimte, mits zij aan de ingangseisen voldoen, kiezen uit het totale cursusaanbod uit de Universitaire Onderwijscatalogus. Daarbij geldt een uitzondering voor cursussen die een capaciteitsbeperking hebben of plaatsingsregels kennen. Ook kunnen studenten hun profileringsruimte uiteraard vullen met cursussen van andere universiteiten in binnen- en buitenland, onder goedkeuring van de examencommissie.

B.2. Toetsing en beoordeling in cursussen

Leerdoelen en toetsen zijn rechtstreeks aan elkaar gerelateerd. De toets maakt zichtbaar of leerdoelen al dan niet gehaald zijn op het gewenste niveau. De werkvormen, de didactiek en de toetsing zorgen er gezamenlijk voor dat studenten zich optimaal inzetten voor het behalen van de leerdoelen op een zo hoog mogelijk niveau.

~~Een veelgehoorde klacht van docenten was dat studenten vaak pas bij de herkansing voor het eerst tentamen aflegden. De UU heeft bij de invoering van de bachelor-masterstructuur daarom een einde willen maken aan de mogelijkheid tot eindeloos herkansen: een student wordt slechts eenmaal in de gelegenheid gesteld om alsnog een voldoende te halen.~~

Een ander uitgangspunt bij de toetsing is dat de eindbeoordeling niet uitsluitend afhankelijk is van een eindtentamen, maar dat een student gedurende een cursus een resultaat opbouwt en bovendien uiterlijk halverwege een cursus door de docent door middel van goede feedback van zijn vorderingen op de hoogte wordt gesteld. Wanneer studenten op dat moment nog onvoldoende heeft gepresteerd, zullen zij zich harder moeten inspannen om de cursus toch met een voldoende af te ronden. De evaluatie halverwege de cursus, zoals bedoeld in artikel B.2.3, zal doorgaans een toets zijn, maar kan ook andere vormen aannemen, zoals het wekelijks maken van opdrachten, een presentatie, een practicum of een onderzoeksopdracht die gedurende een cursus met wekelijkse feedback wordt voltooid. Belangrijk is in elk geval dat de student door de docent op de hoogte wordt gesteld van zijn of haar vorderingen.

Om de studeerbaarheid te bevorderen heeft de UU als stelregel dat toetsing is afgerond bij het einde van de cursus en dat docenten gehouden zijn aan een nakijktermijn van tien werkdagen vanaf de toetsdatum. Hiervan kan slechts worden afgeweken in overleg met de studenten en de examencommissie. Een student heeft recht op een aanvullende of vervangende toets bij een onvoldoende eindbeoordeling van ten minste een vier-vijf (B.2.3 en C.2.2). Daarbij mag een~~Het college gaat daarbij uit van een niet-afgerond cijfer; een 34,51 worden afgerond naar is in die interpretatie dus geen 45.~~ Bij een lagere eindbeoordeling ~~dan 4,50 of lagere een vier~~, beheersen de student de stof onvoldoende en zullen zij de cursus op een later moment opnieuw moeten volgen. Het onderwijs van die cursus hoeft niet identiek te zijn aan dat wat de student de eerste keer volgde, maar dient wel te voldoen aan de richtlijn (bijvoorbeeld activerend onderwijs, een evaluatiemoment halverwege de cursus). De artikelen B.2.3 en C.2.2. hebben uiteraard geen betrekking op onvoorziene omstandigheden als ziekte, omdat de hardheidsclausule in de OER daarvoor een oplossing biedt.

De bepaling B.2.3 (en C.2.2) zal twee jaar nadat de richtlijn in werking treedt door het college van bestuur worden geëvalueerd. Daarbij zal worden bezien of het wenselijk is om de "vier" te wijzigen in een "vijf".

B.3. Studieloopbaanbegeleiding

Alle studenten hebben gedurende de hele bacheloropleiding een tutor waarop zij een beroep kunnen doen (B.3.2). De tutor is een docent van de opleiding. Een student is wel mede verantwoordelijk voor de wijze waarop en de mate waarin hij of zij wordt begeleid. Met betrekking tot de vormgeving van het tutoraat stelt het college in elk geval eisen aan de invulling van het eerste jaar (B.3.1, B.3.2, B.3.3), vanuit de overtuiging dat studenten in dat jaar begeleiding het hardst nodig hebben om wegwijs te worden gemaakt in de opleiding en het wetenschappelijk onderwijs. Aan het einde van het eerste jaar van de bacheloropleiding krijgen alle studenten een bindend studieadvies over het al dan niet voortzetten van de opleiding. worden alle Sstudenten worden door hun tutor begeleid bij het maken van een keuze voor een vervolg op de bacheloropleiding (B.3.4). In het tweede en derde jaar wordt faculteiten meer vrijheid geboden het tutoraat naar eigen inzicht in te richten. De tutor

- begeleidt globale keuzes binnen het curriculum en adviseert over keuzes na en naast de major (keuzevakken, honoursprogramma, studie in het buitenland, stages, masterkeuze en beroepspraktijk);
- coacht de student zo in zijn persoonlijke ontwikkeling van competenties dat dit bijdraagt aan een reëel beeld bij de student van zijn eigen competentieontwikkeling en houdt in de gaten of dit beeld past bij de academische omgeving en opleiding;
- beschikt over algemene kennis van de gehele opleiding en kan inhoudelijke keuzegesprekken voeren;
- coacht en adviseert op zo'n manier dat dit aansluit bij de persoonlijke ontwikkelingsfase van de student, maar is nadrukkelijk geen hulpverlener;
- verwijst studenten door naar de studieadviseur bij studievertraging, bij persoonlijke problemen en bij meer complexe vragen over regelingen en opleidingsoverstijgende kwesties.

Het portfolio maakt als begeleidingsinstrument verplicht onderdeel uit van de studieloopbaanbegeleiding. De eis van een voldoende portfolio voor het bachelorexamen is niet langer verplicht, maar het staat opleidingen uiteraard vrij om de exameneis toch in de OER vast te leggen.

C. 1. Onderwijsprogramma

De Universiteit Utrecht maakt een onderscheid tussen masteropleidingen (die in het CROHO geregistreerd staan) en masterprogramma's. Een masteropleiding kan uit meerdere masterprogramma's bestaan; in de externe communicatie van de UU worden alleen de namen van de masterprogramma's gebruikt. Een masterprogramma wordt inhoudelijk gedragen door meerdere leerstoelen en wordt gecoördineerd door een programmaleider. Aan de masterprogramma's stelt het college van bestuur de eis dat er een cursorisch deel en een zelfstandige onderzoeksopdracht of onderzoekstage te onderscheiden zijn.

Masterprogramma's, maar in elk geval de onderzoeksmasters, kennen twee instroommomenten per jaar: in september en februari. Wanneer een decaan het college beargumenteerd verzoekt om het aantal instroommomenten te reduceren, zal het college de deficiëntie-eisen bezien die de betreffende faculteit heeft vastgesteld, om te voorkomen dat studenten buiten hun eigen schuld grote vertraging oplopen.

Voor de masterprogramma's is in de richtlijn geen specifieke artikel opgenomen met betrekking tot studiebegeleiding of tutoraat, omdat masteropleidingen anders van aard en omvang zijn dan bacheloropleidingen. Het spreekt voor zich dat ook studenten in de masterfase op een adequate begeleiding kunnen rekenen.

C.2. Toetsing en beoordeling in cursussen

Om de studeerbaarheid te bevorderen wordt voor de masterfase, net als voor de bachelorfase, als eis gesteld dat resultaten binnen tien dagen na de toets bekend zijn. Voor de masterfase wordt

niet expliciet de eis gesteld dat een student gaandeweg een eindresultaat opbouwt door bijvoorbeeld tussentoetsen, omdat de masterfase anders van aard is dan de bachelorfase. Wel geldt de regel dat een student bij een onvoldoende beoordeling van ten minste een viervijf eenmaal in de gelegenheid wordt gesteld om van de onvoldoende alsnog een voldoende te maken. Deze bepaling zal twee jaar na inwerkingtreden van de richtlijn door het college van bestuur worden geëvalueerd.

C.3. Toelatingseisen Algemene ingangseis regulier masterprogramma's

Toelatingseisen voor een masterprogramma worden geformuleerd in termen van kennis en competenties; deze eisen zijn op alle instromende studenten van toepassing. De toelatingsprocedure tot de master is zodanig ingericht dat er zicht is op de kennis en vaardigheden, motivatie, talent en leervermogen van de kandidaten. De centrale vraag daarbij is of de student over voldoende kennis en vaardigheden beschikt, c.q. die nog eigen kan maken om de master binnen de studieduur af te ronden.

Als nadere specificatie geldt dat aan Utrechtse studenten kennis, inzicht en vaardigheden op het niveau van een major van ten hoogste 135 studiepunten als ingangseis kan worden gesteld, waardoor een masterprogramma geen beslag kan leggen op de invulling van de hele bacheloropleiding (dus de major (135 studiepunten) plus de profileringsruimte).

Toelating tot een masterprogramma mag niet uitsluitend afhankelijk zijn van hoge cijfers in de bachelorfase. Aan de toelating worden tevens eisen gesteld ten aanzien van motivatie en talent, het niveau van relevante kennis en een academisch denk- en werkniveau. Een student met een hbo-diploma zal in de regel een pre-masterprogramma van 30 tot maximaal 60 studiepunten moeten volgen om aan de ingangseisen te kunnen voldoen (B.3.2.).

~~In de WHW is een doorstroomrecht vastgelegd voor bachelorstudenten (art. 7.13), wat inhoudt dat een instelling voor elke bacheloropleiding (of afstudeertraject daarbinnen) tenminste één masteropleiding aanwijst die erop aansluit. In artikel 7.30a is vervolgens bepaald dat de toelatingseis voor studenten uit die specifieke bacheloropleiding uitsluitend het bachelordiploma kan zijn, met andere woorden: er kunnen geen nadere ingangseisen worden gesteld aan die studenten. In de OER moet worden vastgelegd welke masteropleiding aansluit op een bepaalde bacheloropleiding.~~

C.4. Algemene ingangseis selectieve masterprogramma's

~~Toelating tot een selectief masterprogramma mag niet uitsluitend afhankelijk zijn van hoge cijfers in de bachelorfase. Aan de toelating worden tevens eisen gesteld ten aanzien van motivatie en talent, het niveau van relevante kennis en een academisch denk- en werkniveau.~~

C.45. Toelatingsprocedure

Elk masterprogramma heeft een toelatingscommissie die een student toetst op de ingangseisen die voor het programma zijn gesteld.

De toelatingsprocedure is enerzijds bedoeld om een student zich een beeld te kunnen laten vormen over zijn of haar keuze voor een masterprogramma en anderzijds om een toelatingscommissie zich een oordeel te kunnen laten vormen over de geschiktheid van de kandidaat.

Na afloop van de toelatingsprocedure verstrekt de toelatingscommissie een toelatingsbewijs aan studenten die aan de toelatingsvereisten voldoen.